

- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้

- สมรรถนะหลักของผู้เรียน

- สมรรถนะครูมืออาชีพ

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลัง สร้างเสริมสมรรถนะของผู้เรียน

รองศาสตราจารย์ ดร. พิมพ์ เดชะคุปต์
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ผลลัพธ์การเรียนรู้

- การเรียนรู้เชิงรุกและการประยุกต์

รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพันธ์ เดชคุปต์

ประวัติการศึกษา

- ครุศาสตร์บัณฑิต (เกียรตินิยมเหรียญทอง) (การมัธยมศึกษา)
- ครุศาสตร์มหาบัณฑิต (การศึกษาวิทยาศาสตร์)
- ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- *CERTIFICATION SCIENCE EDUCATION, HIROSHIMA UNIVERSITY, JAPAN*
- ศึกษา ดูงาน ประชุม สัมมนาในนานาชาติ เรื่อง การเรียนรู้แบบร่วมมือการเรียนรู้แบบรวมพลัง วิทยุปัญหา การพัฒนาการคิดระดับสูง การเป็นพี่เลี้ยง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพการจัดการเรียนรู้ และการประเมินการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตลอดจนการพัฒนา บทเรียนร่วมกัน (*LESSON STUDY*)

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน

- ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน และด้านการศึกษาวิทยาศาสตร์
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญพิเศษ

- การพัฒนาหลักสูตร รายวิชา และหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ
- การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กเป็นสำคัญ
- การจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังเสริมทักษะการคิด
- การประเมินการเรียนรู้ด้วยเครื่องมือหลากหลาย
- การสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้บนฐานการวิจัย
- การจัดการชั้นเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก
- การสอนงานด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (*PLC*) ทั้งการสับสอป โดรงงาน และงานวิจัย และการแก้ปัญหา
- การจัดการเรียนรู้พัฒนาสมรรถนะ

- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้

- สมรรถนะหลักของผู้เรียน

- สมรรถนะครูมืออาชีพ

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลัง สร้างเสริมสมรรถนะของผู้เรียน

รองศาสตราจารย์ ดร. พิมพ์ เดชะคุปต์
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ผลลัพธ์การเรียนรู้

- การเรียนรู้เชิงรุกและการประยุกต์

สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลัง สร้างเสริม สมรรถนะของผู้เรียน

ผู้แต่ง   พิมพ์ครั้งที่ 1   พิมพ์ครั้งที่ 1
ISBN e-book   978-616-590-537-4

ราคา   149 บาท

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับเพิ่มเติม) พ.ศ. 2558 ห้ามลอกเลียนแบบหรือคัดลอก
ส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้ นอกจากจะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้เขียนเท่านั้น

จัดทำโดย   พิมพ์ครั้งที่ 1   5/5 ช.นามบัญญัติ ถนนประชาธิปไตย แขวงบางขุนพรหม เขตพระนคร
กรุงเทพฯ 10200 โทร. 0-2629-0467 โทรสาร 0-2629-2334
e-mail: pdachakupt@gmail.com

สั่งซื้อได้ที่   ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
<http://www.chulabook.com>
โทร. 086 323 3703 4, 02 255 4433
customer@cubook.chula.ac.th, info@cubook.ac.th
Apps: CU-eBook Store

สารบัญ

	หน้า
● นโยบายการศึกษาของชาติ	3
● สมรรถนะกับการสร้างสมรรถนะ	9
● สมรรถนะของครูมืออาชีพกับ 15 ตัวชี้วัด ของการปฏิบัติงานครู	21
● การจัดการเรียนรู้เน้นเด็กเป็นสำคัญ (Child-Oriented Learning Management)	45
● การจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบ Co-5STEPS และวิธีสอนอื่น ๆ	61
● การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเสริมสร้างสมรรถนะหลักของผู้เรียน	81
● การจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามวงจร ADWIE ควบคู่ PLC	105
● กิจกรรม สื่อ ประเมินแบบออนไลน์สร้างห้องเรียนแห่งคุณภาพ สำหรับครูยุค Post-Covid	153
● คุณค่าของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วย Co-5STEPS	157
● ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลัง	161
● ภาคผนวกพิเศษ	185
เอกสารอ้างอิง	197

คำนำ

หลักสูตร 2503 เป็นหลักสูตรในอดีตที่ผู้เรียนรำเรียนมา ตอนนั้น การนำหลักสูตรไปใช้เรียก *แผนการสอน* ครูทำหน้าที่สั่งสอน เป็นการบรรยาย หรือเรียกว่า *การเรียนรู้เชิงรับ (Passive Learning)* ครูทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ เน้นหลักทักษะปฏิบัติมีการฝึกตามมา

ปัจจุบันการศึกษาชาติไทยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกำลังอยู่ ระหว่างการใช้ คือ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ณ ตอนนี การนำหลักสูตรไปใช้ในชั้นเรียน เรียก *แผนการจัดการเรียนรู้สู่ตัวชี้วัด* ของมาตรฐานการเรียนรู้อันเป็นลักษณะเฉพาะของ หลักสูตรฉบับนี้ การจัดการเรียนการสอนในยุคนี้เน้นเด็กเป็นสำคัญ

ในอนาคตอันใกล้จะมีการประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางพื้นฐานอิง สมรรถนะ การจัดการเรียนรู้จะเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเสริมสมรรถนะหลัก ที่นักเรียนทุกคนต้องมี

ดังนั้นหนังสือเล่มนี้จึงเป็นการเตรียมครูไทยให้มีสมรรถนะความเป็น ครูมืออาชีพ โดยเฉพาะเป็นผู้มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบพลังเสริม สมรรถนะหลักของเด็กไทยให้เป็น...

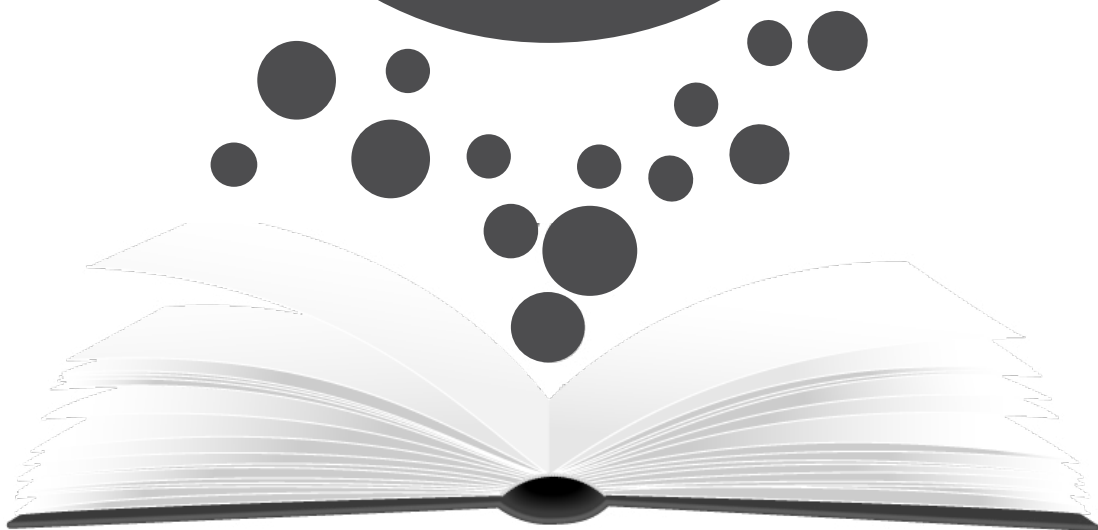
เด็กดี เก่ง มีคุณภาพสร้างความรู้ และนวัตกรรม

รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์

30 พฤษภาคม 2565

นโยบายการศึกษา
ของชาติและ
กรอบสมรรถนะ

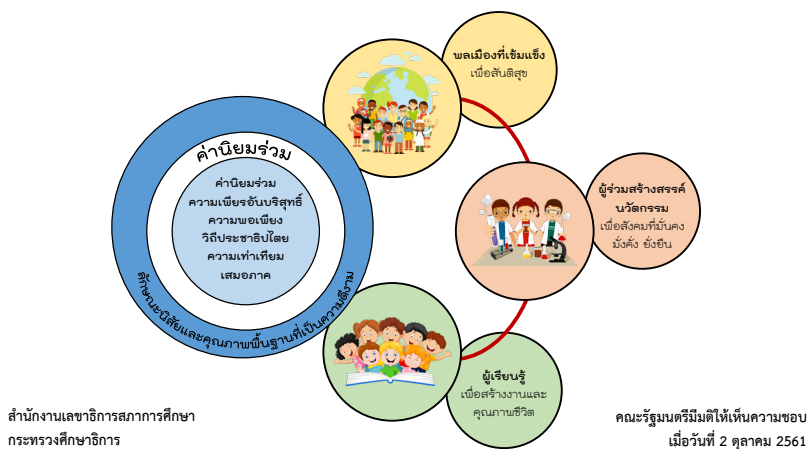

นโยบายการศึกษาของชาติ

วิสัยทัศน์ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ระบุให้ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษา และเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงโลกศตวรรษที่ 21”

มาตรฐานการศึกษาของชาติในรูปแบบของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์

ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education: DOE Thailand) หมายถึง คุณลักษณะของคนไทย 4.0 ที่ตอบสนองวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศสู่ ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยคนไทย 4.0 จะต้อง ดำรงความเป็นไทย และแข่งขันได้ในเวทีโลก นั่นคือเป็นคนดี มีคุณธรรม ยึดค่านิยมร่วมของสังคมเป็นฐานในการพัฒนาตนให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะ 3 ด้านโดยเป็นคุณลักษณะขั้นต่ำดังต่อไปนี้

1) ผู้เรียนรู้

เป็นผู้มีความเพียร ใฝ่เรียนรู้ และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อก้าวทันโลกยุคดิจิทัล และโลกในอนาคต และมีสมรรถนะ (Competency)

ที่เกิดจากความรู้ ความรอบรู้ด้านต่าง ๆ มีสุนทรียะ รักษ์ และประยุกต์ใช้ ภูมิปัญญาไทย มีทักษะชีวิตเพื่อสร้างงาน หรือสัมมาอาชีพ บนพื้นฐานของความพอเพียง ความมั่นคงในชีวิต และคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

2) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม

เป็นผู้มีทักษะทางปัญญา ทักษะศตวรรษที่ 21 ความฉลาดดิจิทัล (Digital Intelligence) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์ และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ เพื่อร่วมสร้างสรรค์ และพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยี หรือสังคม เพื่อโอกาส และมูลค่าให้กับตนเอง และสังคม

3) พลเมืองที่เข้มแข็ง

เป็นผู้มีความรักชาติ รักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึกเป็น พลเมืองไทย และพลโลก มีจิตอาสา มีอุดมการณ์ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติ บนหลักการประชาธิปไตย ความยุติธรรม ความเท่าเทียม เสมอภาค เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และการอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และประชาคมโลกอย่างสันติ

การพัฒนาเด็กไทย เยาวชนไทย คนไทย ให้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาให้เป็นผู้มีผลลัพธ์ ดังนี้ 1.ผู้เรียนรู้ 2. ผู้ร่วมสร้างนวัตกรรม 3. เป็นพลเมืองเข้มแข็ง กอรปด้วยค่านิยมร่วม 4 ประการ คือ 1. ความเพียรอันบริสุทธิ์ 2. ความพอเพียง 3. วิธีประชาธิปไตย 4. ความเท่าเทียม

สังคมในยุค 4.0 หรือยุคสังคมเปลี่ยนแปลง
การจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

1. ให้เป็น Learner
2. ให้เป็น Innovative Co-Creator
3. ให้เป็น Active Citizen

บนฐาน

1. อุดทน พากเพียร
2. มีความพอเพียง
3. มีวิถีประชาธิปไตย
4. มีความเท่าเทียม และเสมอภาค

เปลี่ยนแปลงสู่

หลักสูตรฐานสมรรถนะ
(CBC)

สมรรถนะกับ
การสร้างสมรรถนะ

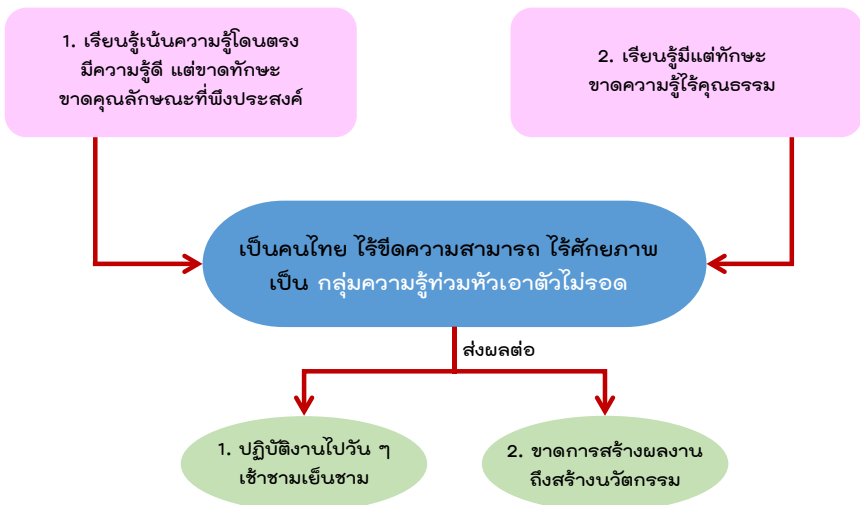

1. เหตุใดคนไทยต้องมีสมรรถนะ

เป้าหมายของการพัฒนาคนไทยเป็นผู้มีสมรรถนะเพื่อให้เป็นผู้มีขีดความสามารถ มีศักยภาพ ความเชี่ยวชาญในการจัดการชีวิตแห่งตน ให้สามารถปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ ได้ผลงานได้นวัตกรรม ในการประกอบสัมมาอาชีพ อยู่แบบอยู่ดี มีสุข (Wellbeing) ในสังคมยุค 4.0 หรือยุคสังคมเปลี่ยนแปลง

2. สภาพปัจจุบันของเด็กไทย-คนไทย

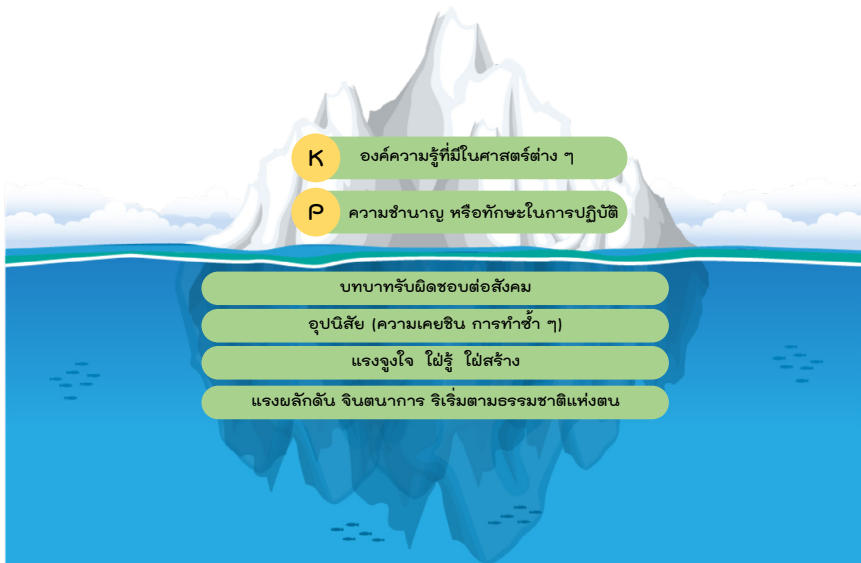

3. สมรรถนะ คืออะไร

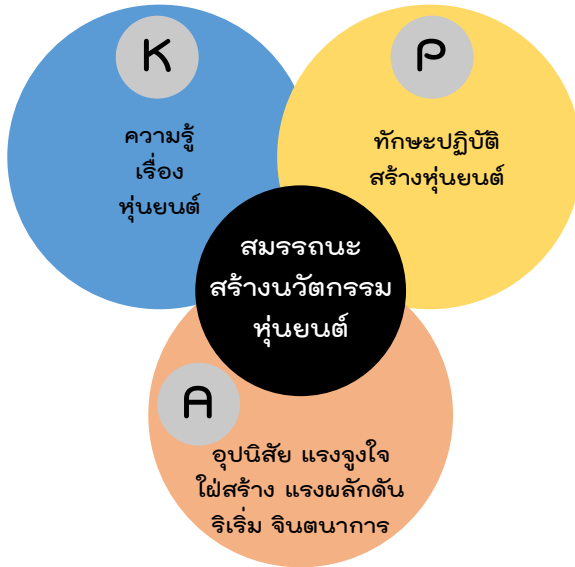
สมรรถนะ คือ ขีดความสามารถ ศักยภาพ ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน ได้สำเร็จ โดยมีการบูรณาการความรู้ (K) ความสามารถ ทักษะ และเจตคติ นิสัย แรงจูงใจ และแรงบันดาลใจ และอัตมโนทัศน์เข้าด้วยกัน เป็นศักยภาพที่สามารถ ปฏิบัติได้ในสถานการณ์ใหม่จนถึงสถานการณ์ที่ซับซ้อนได้

4. สมรรถนะการสร้างนวัตกรรม

หมายถึง ขีดความสามารถ หรือศักยภาพ ในการแสดงพฤติกรรมที่ แสดงให้เห็นในการปฏิบัติการสร้างองค์ความรู้ใหม่ วิธีใหม่ และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ด้วยการบูรณาการความรู้ใหม่ ทักษะปฏิบัติ อุบนิสัย และแรงผลักดันให้บรรลุ ประสงค์ที่กำหนดไว้

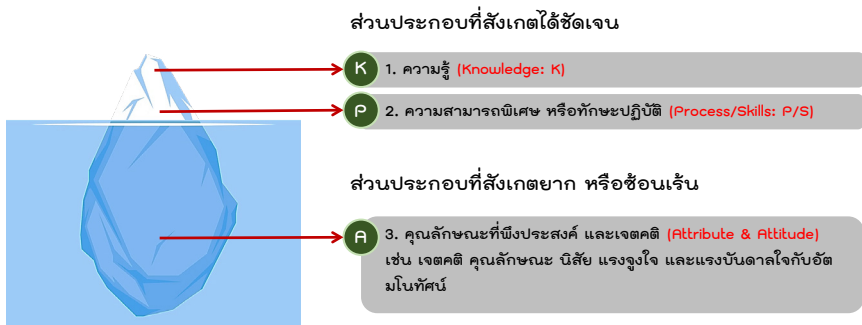

ฝั่ง ภูเขาน้ำแข็งกับองค์ประกอบของสมรรถนะ

ผัง บุรณาการ K P A ก่อเกิดสมรรถนะสร้างนวัตกรรม

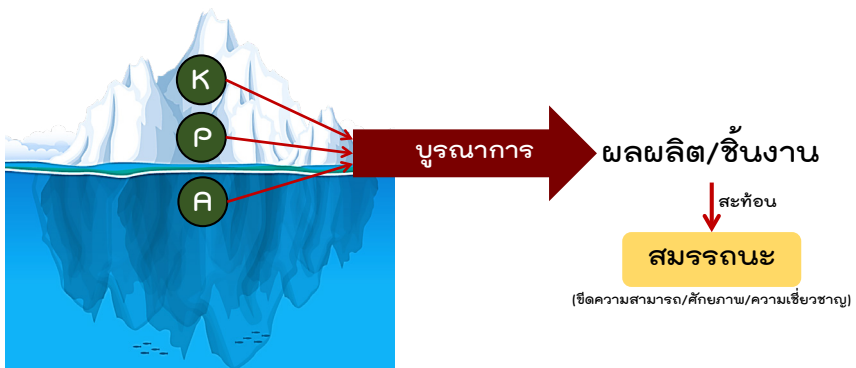
5. องค์ประกอบของสมรรถนะ มีอะไรบ้าง

องค์ประกอบของสมรรถนะ

องค์ประกอบของสมรรถนะ	รายละเอียด
สังเกตได้ชัดเจน 1. ความรู้ (K)	ความรู้ที่เป็นแก่นของความรู้ที่ต้องรู้แบบเข้าใจ คือ ความรู้ 6 ประเภท ได้แก่ 1. ข้อเท็จจริง 2. คำนิยาม 3. ความคิดสำคัญ 4. หลักการ 5. กฎ 6. ทฤษฎี
2. ความสามารถ ทักษะปฏิบัติ (P/S)	ทักษะจำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น 1. ทักษะการสื่อสาร 2. ทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ 3. ทักษะกระบวนการคณิตศาสตร์ 4. ทักษะทางสังคมและประชาธิปไตย 5. ทักษะกระบวนการการสร้างงานศิลปวัฒนธรรม 6. ทักษะชีวิตและการจัดการตนเอง เป็นต้น
สังเกตได้ยาก/ลักษณะที่ซ่อนเร้น 3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์และเจตคติ (A)	คุณลักษณะพึงประสงค์ ค่านิยม คุณธรรม นิสัย อึดทน อดทน ใฝ่หาความรู้ และแรงบันดาลใจ เจตคติ เป็นต้น

6. การสร้างสมรรถนะ

ฝัง การบูรณาการ K, P, A ในสถานการณ์ใหม่ และสถานการณ์ซับซ้อน
 อันก่อให้เกิดสมรรถนะ (C)

7. ความเป็นมาของการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ

ผัง สมรรถนะหลักของผู้เรียน 10 ด้าน
(ทศนา แคมมณี และคณะ)